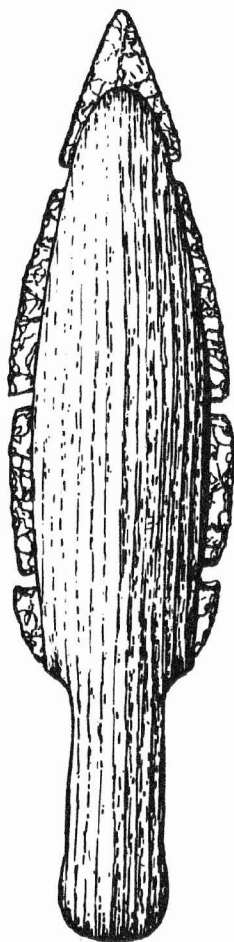

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

**PŘEHLED VÝZKUMŮ
1993-1994**

ISSN 1211-7250

BRNO 1997

381 ch n. 1992
382

250,-

S 9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1993-1994

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Patrik Červák, Mgr. Balázs Komoróczy,
Ing. Petr Škrdla

Na titulním listě: Rekonstrukce skládané dýky z Maref

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Náklad: 400 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1997 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Z ČINNOSTI ARCHEOLOGICKÉHO ÚSTAVU AV ČR BRNO

V LETECH 1993 - 1994

Předělem, který ve svých důsledcích především ovlivnil činnost Archeologického ústavu AV ČR Brno v období let 1993 - 1994, byla transformace ústavu, dovršená právě roku 1993. Podnětem transformace byla zejména snaha oddělit základní výzkum od plošné záchrany archeologických památek, zabránit tříštění personálních, finančních i ostatních prostředků a soustředit kapacity na nejaktuálnější projekty, které mají mezinárodní nosnost a vyplývají z potřeb pracoviště i současné vědní politiky. Více než polovina dosavadních pracovníků Archeologického ústavu proto nově vytvořila do organizační struktury Ministerstva kultury ČR spadající Ústav archeologické památkové péče Brno (Mendlovo nám. 1a), zajišťující při stále intenzivnější stavební a investiční činnosti zcela nezbytnou záchranu ohrožených archeologických lokalit v celém jihomoravském regionu. Vlastní Archeologický ústav AV ČR Brno se tak personálně redukoval celkově asi o 40 %, oproti roku 1992 nepřesáhl na konci roku 1993 počet odborných a vědeckých pracovníků 35 % původního stavu. Hluboké změny podtrhnul i v prvé polovině roku 1993 realizovaný přesun ústavního pracoviště samotného ze zcela nevyhovujících prostor na ulici Koliště do části moderního komplexu budov AV ČR na ulici Královopolské, který Archeologický ústav nově sdílí s Ústavem přístrojové techniky AV ČR Brno.

Provedená transformace dovolila pronikavě korigovat vědní zaměření ústavu, při nezbytné redukci odpovídající plně novým zásadám vědní koncepce Akademie věd ČR, s maximálním důrazem kladeným na základní výzkum a na postupné zpracování nálezových fondů, nahromaděných za poslední desetiletí. S ohledem na dosavadní činnost, tradice i stávající personální, technické i informační vybavení byly hlavní směry vědecko-výzkumných aktivit voleny s ohledem na jejich možnost výrazně zasáhnout do řešení historických a archeologických otázek v širším středoevropském kontextu. Pozornost byla proto věnována především třem základním problémovým okruhům. Vedle studia otázky šíření a prvotní kulturní adaptace moderního člověka v mladém paleolitu byl tak výzkum zaměřen na problematiku vojenského a kulturního zásahu římské říše do domácího barbarského prostředí severně od středního Dunaje v 1. - 3. století po Kristu i na tematiku formování středoevropského prostoru v 9. - 12. století (Velká Morava a nástupnické státy). Další problémy moravské prehistorie a protohistorie, zejména starší a střední doby bronzové a období laténského, byly pak řešeny pomocí doplňkových kapacit. Výsledky studia všech těchto vytýčených témat, v letech 1993 - 1994 zkoumaných v rámci celkem pěti domácích a jednoho zahraničního grantu i dalších osmi společných mezinárodních vědeckých projektů, byly pracovníky ústavu publikovány jak formou monografickou, tak v sérii odborných studií a článků (celkem na 120 publikovaných či do tisku odevzdaných titulů). Podstatně omezena byla terénní činnost, zaměřená dále pouze na soustavné zkoumání vybraných, nejdůležitějších lokalit (Mušov - Burgstall a okolí, Chotěbuz - Podobora).

Takto na vybrané historické problémy koncentrované činnosti ústavu byla odpovídající mírou přizpůsobena i jeho organizační struktura. Vědecko-výzkumná práce byla soustředěna do tří hlavních organizačních celků, středisek teoretického výzkumu, využívajících i jednotlivé ústavní výzkumné základny. Vědecko-výzkumná střediska jako otevřené týmy sdružovala jak zaměstnance ústavu, tak externí badatele, smluvně pracující na společných vědeckých projektech. V letech 1993 - 1994 šlo o následující útvary: I. Středisko pro archeologii doby římské a stěhování národů, se základnou pro výzkum římského vojenského zásahu v Dolních Dunajovicích - Mušově (vedoucí PhDr. J. Tejral, DrSc.); II. Středisko pro

slovanskou a časně středověkou archeologii, se základnou pro výzkum velkomoravského období v Mikulčicích (vedoucí PhDr. Č. Staňa, CSc.); III. Archeologie a přírodní prostředí, se základnou pro výzkum mladého paleolitu v Dolních Věstonicích (vedoucí RNDr. V. Hašek, DrSc.). Do organizačního členění ústavu byly zařazeny i dva útvary vědecko-servisního charakteru, a to útvar vědeckých informací, zahrnující knihovnu, centrální archiv pro území Moravy a českého Slezska a ediční úsek, a technicko-hospodářský útvar. Ředitelem ústavu byl v dubnu roku 1994 opětovně jmenován na čtyřleté funkční období PhDr. J. Tejral, DrSc., funkci statutárního zástupce ředitele zastával v tomto období PhDr. P. Kouřil, CSc., funkci předsedy vědecké rady ústavu PhDr. Č. Staňa, CSc. a od roku 1994 pak PhDr. P. Kouřil, CSc.

V úzké návaznosti na výzkumný program ústavu byla rozvíjena i vlastní publikační činnost. V rámci nově zřízené ediční řady Spisů Archeologického ústavu AV ČR Brno byl v roce 1994 vydán jako její první svazek sborník příspěvků, přednesených na ústavem pořádané konferenci k problematice markomanských válek (Friesinger, H. - Tejral, J. - Stuppner, A.: *Markomannenkriege - Ursachen und Wirkungen. Die Materialien des 6. Internationalen Symposiums "Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im nördlichen Mitteldonauegebiet"*. Wien 23. - 26. November 1993. Brno 1994, 514 str.). Další tři mimo ediční řady vyšlé obsáhlé monografie pak zveřejnily výsledky dalších na ústavě řešených témat (Svoboda, J. a kol.: *Paleolit Moravy a Slezska*. Brno 1994, 209 str., 89 obr., 56 tab.; Kouřil, P.: *Slovanské osídlení českého Slezska*. Brno-Český Těšín 1994, 220 str., 88 obr., 15 tab.; Staňa, Č. (Hrsg.): *Slawische Keramik in Mitteleuropa von 8. bis zum 11. Jahrhundert*. Internationale Tagungen in Mikulčice I, Brno 1994, 296 str., 127 obr., 7 map, 20 tab.). Více než ze 70 % se pracovníci ústavu podíleli i na prvním moderním syntetickém zpracování moravské prehistorie a protohistorie, monografii "Pravěké dějiny Moravy", v roce 1993 vydané Muzejní a vlastivědnou společností v Brně (534 str.). Již jako 23. svazek materiálové ediční řady *Fontes Archaeologiae Moravicae* vznikla práce A. Medunové-Benešové a P. Vituly "Siedlung der Jevišovice-Kultur in Brno-Starý Lískovec" (Brno 1994, 91 str., 32 tab.). Konečně v roce 1993 byly vydány i tři další ročníky periodika "Přehled výzkumů" za roky 1989 až 1991, v nově koncipované podobě vedle pravidelných zpráv o všech archeologických akcích za kalendářní rok na území Moravy a českého Slezska přinášející i drobné materiálové a analytické studie.

Nedílnou součástí vlastního vědecko-výzkumného programu byla v letech 1993 - 1994 ústavem pořádaná mezinárodní sympozia, kolokvia a konference. Problematikou vývoje osídlení v prvních třech stoletích po Kristu na území severně od středního Dunaje se zabírala mezinárodní sympozia "Markomannenkriege - Ursachen und Wirkungen", Wien, 23. - 26. XI. 1993 (pořádáno společně s Institutem f. Ur- und Frühgeschichte der Universität Wien) a "Kelten, Römer und Germanen in Mitteldonauegebiet vom Ausklang der Latène-Zivilisation bis zum 2. Jahrhundert", Malé Vozokany 13. - 16. XII. 1994 (společně s Archeologickým ústavem SAV v Nitře). Další čtyři sympozia se dotýkala tematiky slovanského osídlení středoevropského prostoru v 8. - 11. století a byla úzce vázána na ústavem zpracovávané mnohaleté výzkumy velkomoravského mocenského centra v Mikulčicích. Mimo podílu na mezinárodní konferenci "Svatoplukova Morava", spolu s Moravským zemským muzeem v Brně a katedrou archeologie FF MU Brno realizované ve dnech 8. - 9. VI. 1994 v Brně šlo o mezinárodní kolokvia, Archeologickým ústavem AV ČR Brno pořádaná v Mikulčicích: "Slawische Keramik im 8. - 11. Jahrhundert - Forschungsmethoden und Entwicklungstendenzen" (25. - 27. V. 1993), "Slawische Keramik in Mitteleuropa vom 8. bis 11. Jahrhundert - Terminologie und Beschreibung" (24. - 26. V. 1994) a "Frühmittelalterliche Machtzentren in Mitteleuropa; mehrjährige Grabungen und ihre Auswertung" (5. - 9. IX. 1994).

Konečně popularizaci a zpřístupnění výsledků činnosti Archeologického ústavu AV ČR v Brně nejširší odborné i laické veřejnosti bylo v letech 1993 - 1994 věnováno několik ústavem pořádaných výstav. Nejtatraktivnější objevy pracovníků ústavu z období paleolitu a doby římské zpřístupnily expozice "Mammutjäger und Germanenfürst, Glanzlichter der tschechischen Archäologie", spolu s Landesmuseum f. Vorgeschichte Dresden pořádaná v Ulmu a Drážďanech ve dnech 29. III. - 14. VIII. 1994; "Die Königsgruft von Mušov. Germanen und Römer nördlich der mittleren Donau im 2. Jh. n. Chr.", ve spolupráci s Arch. Landesmuseum Konstanz a Regionálním muzeem v Mikulově uskutečněná v Kostnici 17. X. 1993 - 31. I. 1994, či putovní výstava "První Evropané", v roce 1993 prezentovaná v Londýně a Madridu, na které se Archeologický ústav AV ČR Brno podílel rekonstrukcí trojhrobu z Dolních Věstonic. Při příležitosti slavnostního setkání ke 40. výročí zahájení archeologického výzkumu v Mikulčicích za účasti vedoucích představitelů státu, AV ČR, církví a veřejnosti 9. IX. 1994 v Mikulčicích byla pak připravena expozice "Mikulčice - ohlas archeologických objevů ve světě a ve společnosti".

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno

